

2
אשר הטיב ה' עמו וביום טובה הוא בטוב אומר אהב ארדוף אחלק מהטוב אשר הטיב ה' עמדי לריעים אהובים השמחים בשמחתי, משו"ה תקן מרדכי מצות משלוח מנות איש לרעהו מתוך הסעודה להגלות מצפון לבו של כל א' שמרבה באכילה ושת' כי יום טובה הוא לו ואין טוב אלא תורה, כי יצאנו אז מאפילה לאורה ליהודים היתה אורה זו תורה...

ב"ח אורח חיים סימן תרצה

ואם החליף סעודתו בשל חבירו יצא. בפרק קמא דמגילה אביי בר אבין ורב חנינא בר אבין מחלפי סעודתייהו להדדי ופירש רבינו דבפורים שעמדו בו עכשיו בשנה זו היו מחליפין סעודתם זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו כדי לקיים משלוח מנות ועשו כן לפי שלא היתה ידם משגת כדי שיוכל לשלוח מנות לרעהו ולהשאיר גם לעצמו כראוי ועל כן היו צריכין להחליף סעודתן וכן פירשו הרמב"ם (פ"ב הט"ו) והר"ן ז"ל (ג ב ד"ה גמ' מתני'),

אבל רש"י ז"ל כתב וזה לשונו מחלפין סעודתייהו זה אוכל עם זה בפורים של שנה זו ובשניה סועד חבירו עמו עכ"ל ומשמע שרוצה לומר שלא היו שולחין זה לזה ופשיטא שאין שנה שניה מועיל להוציא את חבירו ידי חובת משלוח מנות משנה שעברה אלא כך הוא הפירוש דכיון דטעם משלוח מנות הוא כדי שיהא שמח ושש עם אוהביו וריעיו ולהשכין ביניהם אהבה ואחווה וריעות אם כן אם יסעוד אחד עם חבירו ורעהו הרי הם בשמחה ובטוב לב משתה יחד ופטורים הם מעתה מחיוב משלוח מנות והוא הדין בשנה שניה וכן בכל שנה ושנה אם יחזור ויסעוד אצלו כמו בשנה שעברה נמי יוצאין שניהם ידי חובתן אלא האמת אומר שהיו מחליפין בשנה שניה ועיקרו לא אתא אלא לאשמועין האי דינא דבסועד אצל רעהו פטורין שניהם מחיוב משלוח מנות ולפי זה אין צריך לפרש כלל שהיו עניים אלא אפילו בעשירים כן הדין אלא שהמה היו אוהבים זה את זה ביתר עוז והסכימו שטוב ויפה להם לשבת אחים יחד בסעודת פורים בשמחה ובטוב לב משתה כברכת ה' אשר נתן להם כן נראה לי דעת רש"י ומקובל לע"ד משאר פירושים שנאמרו בו:

נמצא שיש כאן ד' מהלכים בנדר מצות משלוח מנות א- כדי שיהא לכל אחד האוכל הנצרך לקיים הסעודה כדינא (תרומת הדשן) ב- להרבות השלום והריעות (מנות הלח) ג- להראות שמחתו לאחרים (כתב סופר) ד- שיהא שמח ושש עם אוהביו וריעיו ולהשכין ביניהם אהבה ואחווה וריעות (ב"ח)

חיוב עני וסומך על שולחן אחרים

מגן אברהם סימן תרצה ס"ק יב

ונ"ל דמי שאוכל על שלחן חבירו ולא הכין לו כלום פטור מלשלוח מנות וכ"מ קצת ברש"י גבי מחלפי סעודתייהו להדדי ומ"מ צ"ע (עמ"ש סי' תרפ"א סס"ו) וטוב להחמיר:

דחיינו שמי שאורח אצל חבירו ולא הביא שום מנות להבדלה ב, אעפ"כ אינו חייב האורח במשלוח מנות כיון שסומך על שולחן אחר להסעודה. ועיין במחצית השקל הבאה שמסביר מקורו.

מחצית השקל אורח חיים סימן תרצה ס"ק יב

נראה לי דמי שאוכל כו' וכן משמע קצת ברש"י כו'. והוא דף ז', אמרינן "אביי בר אבין ורבי חנינא בר אבין הוי מחלפי סעודתייהו להדדי", ופירש רש"י "זה אוכל עם זה בפורים של שנה זו, ובשנה שניה מהפכים ואוכל עם חבירו",

וחקשה הרב ב"י [סוף הסימן] דאם כן איך יצאו בזה ידי משלוח מנות, ולכן הסכים לפירוש הר"ן [מגילה ג, ב ד"ה גמ'], וכאשר העתיק בשו"ע זה שולח כו' וזה שולח כו'. (דהיינו שבשנה חדא שלח כ"א לחבירו ובזה נזכר מאיליו ששניהם יצאו חובתם).

ועל זה כתב מ"א דלפי דבריו אתי שפיר פירוש רש"י, דאותו שהזמינו יצא, דמה לי אם הזמינו והאכילו על שלחנו או שולח מנות לביתו, והשני אינו חייב כלל במשלוח מנות, כיון שלא הכין לעצמו כלום, ומצד עניים ודוחקים הפכו לשנה הבאה. ועיין ב"ח [סוף הסימן] כתב תירוץ אחר לקושית הרב ב"י: